

Áruforgalom tervezése

1. óra

A gazdasági statisztika alapjai

Alapfogalmak, viszonyszámok

Alapvető gazdasági számítások 1.

Egy vállalkozás tevékenysége nagyon **összetett**.

Szükség van arra, hogy **ismerjük a jelenlegi helyzetet**

- a **jövőre** vonatkozóan tudunk jósolni (saját lépések megtervezése, konkurencia értékelése, piaci környezet vizsgálata, stb.)
- bizonyos **külső szervezeteket** tájékoztatni kell (intézmények, hatóságok, stb.)

Alapvető gazdasági számítások 2.

- Hogyan ismerhetjük meg a legpontosabban a jelenlegi helyzetünket?
- => **számszerűsítünk!**
- majd a számszerű adatokkal gazdasági számításokat végzünk
- **STATISZTIKA**

A statisztikai munka röviden

- A jelenlegi helyzetet számszerűsítjük.
- Az adatokat összegyűjtjük (a vállalat nyilvántartásiból).
- Mutatókat képzünk.
- Gazdasági számításokat végzünk.
- => bizonyos eredményeket kapunk.

- A **LÉNYEG** az, hogy
 - **elemezni** tudjuk a kapott eredményeket
 - **következtetéseket** tudjunk megfogalmazni
 - a változások okaira **magyarázatot tudjunk adni**

A gazdasági számításokkal szemben támasztott követelmények

- **Torzítatlan, a valóságot tükröző adatok** használata
- **Áttekinthető és tömör adatközlés**
- **A lehető leggyorsabban** végezzük el a szükséges számításokat és elemzéseket
- **A CÉL: minél szélesebb körű elemzés**

Alapfogalmak 1.

- **Statisztikai sokaság (populáció)**
 - erre irányul a statisztikai vizsgálat (lehet bármi!, a mi esetünkben elsősorban a vállalkozás nyilvántartásaiból szerezhető adatok)
 - még rendezetlen információk összessége
 - teljes sokaság rendszerint nem vizsgálható, hanem a belőle képzett **minta** tulajdonságai alapján következtetünk a sokaság tulajdonságaira

Alapfogalmak 2.

- Statisztikai időszakok
 - **Bázisidőszak:** amihez a többi időszak adatait viszonyítjuk. A bázisidőszak adatát **bázisadatnak** nevezzük és értéke mindig 100 %.
 - **Tervidőszak:** amelyre a tervet készítjük (amit szeretnénk elérni). A tervidőszak adatát **tervadatnak** nevezzük.
 - **Beszámolási időszak (tárgyidőszak, tényidőszak):** amelynek szemszögéből az elemzést végezzük (amit elértünk). Az adatait a bázis- és/vagy a tervidőszak adataihoz viszonyítjuk. A beszámolási időszak adatát **tényadatnak** nevezzük.

Alapfogalmak 3.

- Mit fejezhetnek ki a statisztikai adatok, mutatószámok? A vizsgált jelenség
 - nagyságát
 - átlagos nagyságát
 - változását (mennyivel)
 - más adatokhoz mért arányát => **viszonyszámok!**

Viszonyszámok

- A viszonzszám **két statisztikai adat hányadosa**, kifejezi az egyik adatnak a másikhoz mért **arányát**.
- A viszonzszámok kiszámításához két adatra van szükségünk:
 - **viszonyítandó adatra** (ez az az adat, amelyet a másikhoz viszonyítjuk)
 - **viszonyítási alapra, bázisadatra** (ez az az adat, melyhez viszonyítunk)
- A viszonzszám tehát nem más, mint egy olyan tört, amelyiknek számlálójában a viszonyítandó adat, a nevezőjében pedig a viszonyítási alap szerepel.

Dinamikus viszonyszám

- Ugyanazon jelenség **két különböző időpontra** vagy **időszakra** vonatkozó adatának egymáshoz mért arányát fejezi ki. (dinamikus = időben összehasonlító)
- Pl.: egy bolt forgalma 2005-ben 65 mill. Ft volt, 2007-ben pedig 71,5 mill. Ft, akkor a viszonyszám:

$$V_d = 71,5/65 = 1,1 \text{ vagy } 110\%$$

Bázis- és láncviszonyszámok 1.

- Amennyiben nemcsak két időszak adatát kívánjuk összehasonlítani, hanem **több időszak** (ún. idősor) adatai is rendelkezésünkre állnak, akkor az összehasonlítást többféle módon is elvégezhetjük:
 - Viszonyíthatunk minden adatot **egy kiválasztott időszakhoz (bázisviszonyszámok)**
 - Viszonyíthatunk minden adatot a **közvetlenül megelőző időszak** adatához (**láncviszonyszámok**)

Bázis- és láncviszonzszámok 2.

- $V_b = a_1/a_0$ vagy a_2/a_0 vagy a_{15}/a_0 (a_n/a_0)
- $V_l = a_1/a_0$ vagy a_2/a_1 vagy a_{15}/a_{14} (a_n/a_{n-1})
- Az időbeli összehasonlítást **mindig azonos időszakokra vonatkozóan** lehet elvégezni (évek, negyedévek, hónapok, napok, stb.)